

Resistència de mares per la llar

Dades i testimonis dels assessoraments col·lectius de la PAH des d'una mirada feminista i antiracista

Equip Redactor

Observatori DESC

Paula Cardona, Elena Palerm, Alfredo Palomera.

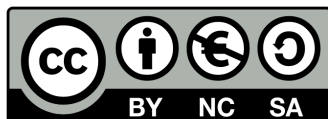
Revisió

Lucía Delgado, Guillem Domingo, Irene Escorihuela, Diana Virgós.

Il·lustracions

Alfredo Palomera

Barcelona, maig de 2023.

Aquest document està publicat sota llicència Reconeixement - NoComercial - CompartirIgual que permet que altres refacin, adaptin i desenvolupin el treball sense finalitats comercials, a condició que els donin crèdit i llicenciïn les seves noves creacions sota els mateixos termes.

Índex

Índex	2
1. Dades de l'accés precari a l'habitatge de les dones	3
2. L'assessorament col·lectiu de la PAH en l'accés precari a l'habitatge	6
4. Testimonis de l'assemblea de la PAH: exclusió i autonomia	8
5. Valoració quantitativa de les vulneracions als testimonis de la PAH	20
6. Parlem d'ocupació.	
Article de Paula Cardona, jurista i coordinadora del SIPH del Consell Comarcal del Baix Llobregat, jurista de la Plataforma d'Afectats per la Hipoteca i l'Aliança per la Pobresa Energètica i membre de la Comissió Jurídica del 1r Congrés d'Habitatge de Catalunya	21

1. Dades de l'accés precari a l'habitatge de les dones

El problema de l'habitatge als municipis espanyols té rostre de dona, figura de referència que carrega majoritàriament amb els esforços de les cures, gairebé sense suport públic a aquesta tasca essencial de la vida, que l'ajuda a la dependència gairebé no cobreix. En matèria d'habitatge cal destacar que les persones més afectades per la mercantilització de l'espai urbà i la vulneració de drets continuen sent les dones i els menors. La vinculació entre les problemàtiques residencials i les cures és clau. Una extensa literatura recull la relació entre les dones i els desnonaments i les problemàtiques habitacionals.

Segons l'informe de 2022 de l'Observatori DESC, «Estat de l'Exclusió residencial: impactes de la Llei 24/2015 i altres mesures de resposta», les dades oficials indiquen que el 29,4% de les llars ateses per risc de pèrdua de casa seva són famílies monomarentals, i aquestes suposen el 47,6% de totes les famílies amb menors afectades pel risc de desnonament a Barcelona. En gairebé la totalitat de llars amb menors és una dona la que és present com a figura de referència. La dada d'incidència dels desnonaments és alarmant en aquest col·lectiu en relació amb la mitjana de la ciutat: En el 87,4% dels casos del SIPHO de Barcelona (el Servei d'intermediació i Mediació en la Pèrdua de l'Habitatge i l'Ocupació) hi hauria menors, quan la mitjana a la ciutat és de 35,9%. A les Meses d'emergència de Barcelona i Catalunya, en espera d'un habitatge de reallotjament, les famílies amb menors són majoritàries, 61,9% a Barcelona i 67,9% a Catalunya; un 29,4% i un 28,2% de llars monomarentals cadascuna. A més, les llars monomarentals destinen molts ingressos a cobrir els subministraments bàsics: el 40,5% dedica més de 150 € mensuals en subministraments, seguides de les parelles amb nens. A més, a la nostra enquesta per a l'informe veiem que el 32% de les llars estan formades per una parella amb fills i el 26% correspon a famílies monoparentals, de les quals el 90,53% són dones amb fills. Segons el cens del 2011 de l'INE, l'11,7% de les llars catalanes eren monoparentals i, d'aquestes, el 78,11% de mare sola amb fills, mostrant que les llars monoparentals i concretament les formades per una dona al capdavant tenen un perfil majoritari. En un 21% de les llars també hi ha persones amb dependència, per la qual cosa les cures topen alhora amb la dificultat de l'accés a l'habitatge digne.

La pèrdua de drets al cicle 2008-2022, unida a la pandèmia de la COVID-19 i els efectes de la guerra d'Ucraïna, ens deixa un encariment de la vida als barris, els preus de l'habitatge augmenten, i la pressió immobiliària de fons d'inversió i el turisme de masses dificulta accedir a habitatge assequible. Tot i els esforços dels governs locals, falten eines jurídiques, experiències inspiradores i força global per respondre al problema de l'habitatge a les ciutats espanyoles. Per exemple, a Barcelona, ja examinada per l'Observatori DESC segons els objectius del Dret a la Ciutat («Cap a la implementació del Dret a la Ciutat | Radiografia de Barcelona»,

2022), hi ha 95,96 places en habitatge turístic per cada 1000 persones. La magnitud del turisme és tan gran que els arrendadors retiren habitatge habitual per a residents per destinar-lo a allotjament turístic.

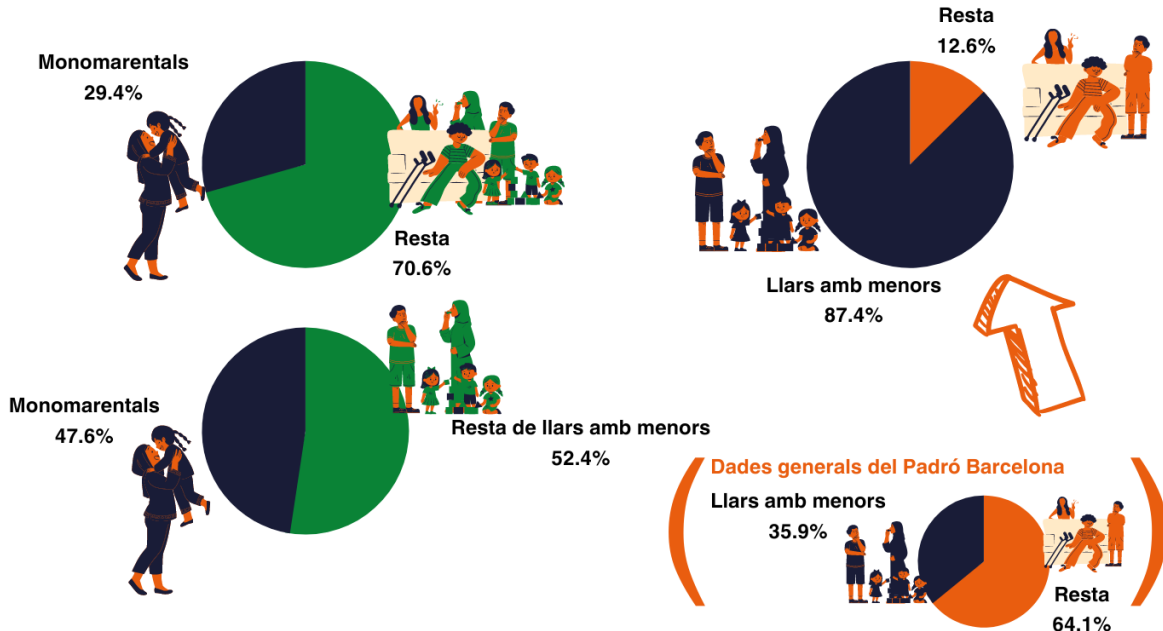
Aquest és un exemple de les dinàmiques que estan en contradicció amb l'Agenda Urbana 2030 i l'ODS 11, comunitats i ciutats justes i sostenibles, i la meta 11.1 sobre el dret a l'habitatge. La vulneració del dret a l'habitatge i la degradació de les xarxes de cures té un impacte més gran a les llars monomarentals, les dones, els menors, la gent gran i persones dependents, necessitades de les cures que assumeixen majoritàriament les dones. Això també posa en perill l'ODS 5, igualtat de gènere. Però no oblidem que a més aquestes tasques de cures recauen sovint en la ciutadania migrant, forçada per la discriminació laboral a les feines de més explotació en les seves condicions laborals, aquelles relatives a les cures.

Davant d'aquesta greu situació hi ha propostes innovadores des de la societat civil, com la Plataforma d'Afectats per la Hipoteca, que ha destacat per atendre milers de famílies, com ja han mostrat les dades d'enquestes fruit de la seva activitat en l'acompanyament a llars en risc de pèrdua de la llar. Però també hi ha mesures innovadores per part de les administracions públiques: el SIPH (Servei d'intermediació en la pèrdua de la llar) de l'Ajuntament de Barcelona, que va guanyar recentment el Premi Mundial de l'Hàbitat de bronze, va atendre des de la seva creació 31.000 persones per evitar-ne el desallotjament. Això suposa el 90% dels casos de desallotjaments a la ciutat. El 2021, el 86% dels casos van involucrar persones que vivien per sota del llindar de la pobresa.

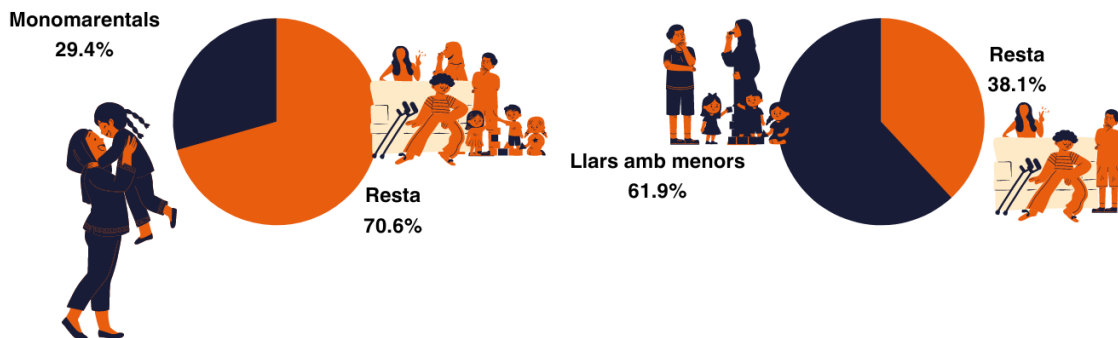
Si entenem que dones, mares soles i migrants carreguen amb les tasques de cura a les societats del Nord Global, com a les ciutats espanyoles, farem un esforç multiplicador si evitem que perdin casa seva davant les amenaces de desnonament i donem suport amb recursos públics les seves tasques de cura. Aquest enfocament és innovador i val la pena experimentar aquestes polítiques. Tantes dones necessiten estar als centres urbans per treballar en les cures, però l'encariment de l'habitatge que experimenten els centres urbans les expulsen en forma de desnonament. No haurien de recórrer a l'alternativa de desplaçar-se a municipis perifèrics en trajectes d'hores amb transport públic, amb l'elevat cost que això suposa. Cal que hi hagi ajuntaments amb un estímul continu per la protecció de les dones que pateixen el risc de pèrdua de la llar.

Assessoraments col·lectius Plataforma d'Afectats per la Hipoteca

SIPHO Barcelona

Mesa d'Emergència de Barcelona

Mesa d'Emergència de Catalunya

Dades de 2022. Font: «Estat de l'Exclusió residencial: impactes de la Llei 24/2015 i altres mesures de resposta» Observatori DESC. Agència de l'Habitatge de Catalunya i la Regidoria d'Habitatge de l'Ajuntament de Barcelona, 2022.

2. L'assessorament col·lectiu de la PAH en l'accés precari a l'habitatge

La Plataforma d'Afectats per la Hipoteca (PAH), des dels seus inicis l'any 2009, ha destacat per una protecció de les llars afectades pel risc de pèrdua de l'habitatge i que, fruit de les desigualtats del mercat de l'habitatge, ha afectat molt a dones, llars amb menors i ciutadania migrant.

D'una banda, la PAH ofereix assessorament jurídic gratuït per informar les persones afectades sobre els seus drets legals en matèria d'habitatge. Aquest assessorament inclou l'explicació dels procediments legals relacionats amb els desnonaments, els contractes de lloguer i altres qüestions jurídiques rellevants. Això permet que la ciutadania conegui les seves opcions i els seus drets per defensar-se adequadament. La PAH acompanya les persones afectades en els tràmits administratius relacionats amb l'habitatge, com ara la sol·licitud d'ajuts, les reclamacions davant de les institucions pertinents i altres gestions necessàries per protegir els seus drets. Aquest acompanyament és especialment rellevant per persones que poden enfrontar barreres lingüístiques o falta d'experiència en el sistema burocràtic. L'assessorament col·lectiu és un dispositiu innovador que ofereix un suport emocional important a través de les seves assemblees i espais col·lectius, en entorn de suport mutu on les persones afectades poden compartir les seves experiències, expressar les seves emocions i trobar un suport emocional i psicològic per superar les dificultats que enfronten. Però el que fa avançar les fronteres del canvi és el complement de l'acció col·lectiva i la mobilització en manifestacions, ocupacions pacífiques i altres formes de protesta no violenta, on es busca pressionar les institucions i la societat per aconseguir canvis legislatius i polítiques públiques que protegeixin els drets dels col·lectius més discriminats.

La militància de la PAH, fruit de les entrevistes realitzades en aquest projecte, transmet que és un fenomen ben previsible i habitual que les llars més afectades per la precarietat, exclosa de l'accés digne a l'habitatge, recorrin a l'ocupació sense títol habilitant com una mesura d'acció directa en favor del seu dret a la Ciutat. En aquest sentit, la PAH fa recomanacions per dur a terme un millor acompanyament de llars en situació d'accés precari a l'habitatge. Cal abordar la millora de les condicions de les llars en situació d'ocupació sense títol habilitant, ja que són contextos molt habituals en llars vulnerables i que, pel fet d'estar ocupant, poden portar a patir discriminació de grups de "desokupació", representants de la propietat, agents de l'ordre i inclús el veïnat. Cal redissenyar l'atenció a la situació de les persones en risc d'expulsió de l'habitatge, amb un focus especial en dones i menors. És necessari veure aquesta problemàtica com un problema econòmic i social en lloc d'un problema individual, i buscar espais d'empoderament familiar. Es proposa estendre els serveis per intervenir i prevenir desnonaments, amb unitats de mediació especialitzada en ocupacions en precari per resoldre conflictes i augmentar la consciència sobre aquestes situacions a les comunitats veïnes.

També s'han de definir criteris per regularitzar les ocupacions i garantir el dret a l'habitatge de les persones vulnerables. Cal realitzar una campanya divulgativa per informar els ciutadans dels seus drets en matèria d'habitatge, així com de l'assessorament i la possibilitat de denúncia en cas de vulneració. Alhora, és important conscienciar sobre la funció social de l'habitatge.

La nova Llei estatal del dret a l'habitatge (2023) ha quedat molt lluny de prohibir els desnonaments o fomentar el lloguer social com a mesura de contenció dels desnonaments en casos d'ocupació o risc de desnonament. Però cal destacar algunes novetats:

- Prohibició dels desnonaments oberts, que s'estén a tots els tipus de desnonament, incloent-hi els de lloguer per impagament, fi de contracte, ocupació i hipoteca. A més, es modifiquen diversos articles de la llei d'enjudiciament civil per reforçar aquesta prohibició.
- S'augmenta el termini de suspensió del procediment de desnonament de 1 a 2 mesos per a propietats de persones físiques i de 3 a 4 mesos per a propietats de persones jurídiques. Aquest termini s'aplica quan les administracions públiques proposen mesures alternatives d'habitatge per a les persones en situació de vulnerabilitat, i ara aquesta responsabilitat recau en les administracions autonòmiques i locals competents en matèria d'habitatge i assistència social.
- Criteris per avaluar la vulnerabilitat econòmica i suspendre o no el procediment de desnonament. Aquesta avaluació es basa en els ingressos de la unitat familiar i es tenen en compte factors com la presència de menors, persones grans o persones amb dependència. A més, s'estableix un criteri directe de vulnerabilitat en els desnonaments de lloguer, considerant que els pagaments d'aquest superin el 30% dels ingressos familiars.
- Intermediació prèvia com a requisit per a les demandes de desnonament de lloguer, ocupacions i hipoteques per part de grans propietaris que afectin habitatges habituals de famílies vulnerables. Això significa que no es podran iniciar procediments judicials sense haver intentat prèviament un procés de conciliació o intermediació amb les administracions competents. Aquesta mesura també afecta els desnonaments actualment suspesos gràcies a la moratòria estatal.

4. Testimonis de l'assemblea de la PAH

01

“Solament treballa mitja jornada d'on trec tots els requisits que demanen per a un lloguer? D'on trec tants contractes? Tanta nòmina, tant de salari i tants diners? D'on ho trec ; no puc. No puc, tinc un nen que mantenir, tinc un papà, una mare amb mi saps? El meu pare està summament malalt i mengem, el meu fill en el col·legi...la nena necessita...no puc disposar de tanta quantitat per a això. Per a viure, diguem, relativament “legal”. Per a entrar legalment a un pis i bé, fer-ho d'aquesta manera. Que si m'agradaria? M'encantaria. És clar, perquè no m'agrada que m'assenyalin, no m'agrada que em diguin “l'ocupa”, però bé...és el que va tocar i és el que va tocar.”

(Dulce, habitatge en propietat de Promontoria Coliseum)

Discriminació
Discriminació per nominalisme criminalitzador i aporafòbic.
Vulneracions per les asimetries entre subjectes al mercat residencial
Exclusió residencial per motius xenòfobs, imports sol·licitats, criteris de solvència discriminatoris o clàusules abusives.
Patiment derivat
Sobrecàrregues financeres per les tasques de cures.
Patiment psicològic
Autonomia en el dret a l'habitatge per la via de l'ocupació.

02

“En el meu cas vaig prendre la decisió d'ocupar perquè vaig arribar aquí a aquest país sense l'ajuda de ningú, sola, sense documentació. Llavors tot et tanca, perquè de res et serveix tenir diners si no tens documents. Perquè en el moment que jo vaig arribar tenia els diners per a poder llogar, però simplement no vaig poder perquè no tenia els documents”

(Carolina, viu en un habitatge ocupat)

Discriminació
Discriminació per nominalisme criminalitzador i aporafòbic.
Privació de drets fonamentals per una normativa discriminatòria en l'obtenció de drets de ciutadania.
Vulneracions per les asimetries entre subjectes al mercat residencial
Exclusió residencial per motius xenòfobs, imports sol·licitats, criteris de solvència discriminatoris o clàusules abusives.
Patiment derivat
Autonomia en el dret a l'habitatge per la via de l'ocupació.

03

“Però ell sí que em diu “Mamà, que no ens treguin d'aquesta caseta... Jo no vull estar menjant més en un parc”. Perquè anteriorment sí que ho fèiem així i “si us plau mami, intentarem cuidar aquesta caseta, no ens sortirem d'aquesta caseta”. I jo: “no, vida meva, jo et prometo que faré tot perquè tinguem un lloguer i puguem estar tranquils”. Però tracte de no involucrar-lo perquè és molt nerviós, és molt sentimental i, doncs, no m'agradaria que això també el descontrolés una mica.”

(Dulce, habitatge en propietat de Promontoria Coliseum)

Vulneracions per les asimetries entre subjectes al mercat residencial
Expulsió de la llar.
Patiment derivat
Sobrecàrregues financeres per les tasques de cures.
Patiment psicològic
Pobresa infantil produïda per la vulneració del dret a l'habitatge.

04

“Abans em deien les noies per a amenaçar, “t'arriba el desnonament, al final et quedas fora”, coses així. Després jo vaig dir per què haig d'aguantar això. Jo també vaig anar gravant les trucades i vaig dir “tinc tot gravat i ho deixaré anar on sigui”. Quan els vaig dir jo denunciare tot el que estan dient i tots els insults i amenaces que m'estan dient. Des d'aquí van parar de cridar-me”

(Saadia, viu en un pis en propietat de Divarian, BBVA)

Vulneracions per les asimetries entre subjectes al mercat residencial
Expulsió de la llar.
Assetjament immobiliari, danys i perjudicis.
Patiment derivat
Patiment psicològic

05

“Es declaren com si no tinguessin tantes propietats com les sabem que realment tenen. Es creen empreses pantalla, poden tenir quatre o cinc...i són els mateixos. I a mi és amb el que em van marejant que “Blackstone no són uns grans tenidors” perquè no s'acullen a la llei. Jo l'única cosa que demano és que el meu fons voltor, que és Blackstone, porto tres anys en un pis en el qual no tinc data, que intentés parlar i mediar amb mi perquè és que jo no em nego a pagar un lloguer. Jo un lloguer social el puc pagar. És l'única cosa que demanaria, que la propietat es posi en contacte amb mi per a poder fer un lloguer social”

(Samantha, viu en un pis en propietat de Blackstone).

Discriminació
Discriminació per nominalisme criminalitzador i aporafòbic.
Vulneracions per les asimetries entre subjectes al mercat residencial
Incompliment de la funció social de l'habitatge (lloguer social obligatori)
Patiment derivat
Autonomia en el dret a l'habitatge per la via de l'ocupació.

06

Sí, sí, sí... sí que afecta, jo ja et dic, jo a vegades he anat fins a la meva doctora a dir-li: “és que em veuen com l'ocupa, jo no em nego a pagar un lloguer, però és que no me'l volen fer”. Què faig i amb un sou de mitja jornada? Cobrant el mínim, mitja jornada... no puc pagar un lloguer, llavors em vaig veure en l'obligació. Més voldria jo pagar un lloguer!... Viure tranquil·la. Perquè vivint així, tu no saps si demà et poden tirar al carrer, i a on me'n vaig amb un nen i amb un gos que jo tinc... És que la gent pensa que ets un desvergonyat, que no t'agrada pagar res... Joestic en el meu pis, jo pago aigua, pago llum... i si pogués pagaria el meu lloguer, que és el que estic intentant lluitar i el que estic intentant aconseguir.

(Samantha, viu en un pis de Blackstone sense títol habilitant)

Discriminació
Discriminació per nominalisme criminalitzador i aporafòbic.
Patiment derivat
Sobrecàrregues financeres per les tasques de cures.
Patiment psicològic
Pobresa infantil produïda per la vulneració del dret a l'habitatge.
Pobresa energètica.
Autonomia en el dret a l'habitatge per la via de l'ocupació.

07

Perquè mira que si t'arriba alguna demanda -que t'arribarà-, una notificació, has d'identificar-te, després et van dient a poc a poc els passos, sol·licitant un advocat d'ofici, de justícia gratuïta i perquè allà hi vas a mesura que et van dient, vas avançant amb cada pas. I després et tocarà un judici, dictaran una sentència, després la sentència perquè ja dirà si se't sol·liciten, t'accepten un lloguer, si no te l'accepten, si et donen altres opcions.

(Dulce, el seu habitatge és propietat de Promontoria Coliseum)

Discriminació
Vulneració del dret a defensa jurídica amb obstacles a les persones treballadores (terminis massa breus, consideracions d'ingressos massa baixos o manca d'informació a les afectades sobre el seus drets)
Vulneracions per les asimetries entre subjectes al mercat residencial
Expulsió de la llar.
Incompliment de la funció social de l'habitatge (lloguer social obligatori)
Mala praxi de la judicatura en la no inclusió de lleis administratives en els processos judicials que exigeixen el compliment de la funció social (lloguer social obligatori)
Despesa onerosa de recursos públics (tasques policials, socials y judicials) en favor de l'obtenció privada de beneficis amb efectes perjudicials per a altres subjectes amb dret a l'habitatge.
Patiment derivat
Patiment psicològic

08

Jo he vist a mares de família plorar, venir la policia, voler-los treure, pregar-los a la policia... nosaltres hem rebut fins a cops per a intentar defensar a aquesta família, però és que i sempre penso... en el moment en què et veus en aquesta situació, jo és que em tornaria boja, és que no pots dormir, *fua*, és que estaria en un punt en el qual no sabria el que fer. Jo si em veiés amb el nen al carrer, no sé si m'enfrontaria a ells o si em tornaria boja, o si em posaria a plorar. És que és una impotència tan gran que no sabria dir-te per què, és que no ho he viscut, sí que ho he vist, però no ho he viscut. Jo sempre penso “que no m'arribi la data” perquè és que no...

(Samantha, viu en un pis propietat de Blackstone)

Discriminació
Violència policial durant els llançaments.
Vulneracions per les asimetries entre subjectes al mercat residencial
Expulsió de la llar.
Mala praxi de la judicatura en la no inclusió de lleis administratives en els processos judicials que exigeixen el compliment de la funció social (lloguer social obligatori)
Despesa onerosa de recursos públics (tasques policials, socials y judicials) en favor de l'obtenció privada de beneficis amb efectes perjudicials per a altres subjectes amb dret a l'habitatge.
Activitat sancionadora injustificada cap a defensores de drets humans que vulnereu el dret a protesta i tenen un ànim dissuasiu no ajustat a la llei.
Patiment derivat
Patiment psicològic
Pobresa infantil produïda per la vulneració del dret a l'habitatge.

09

Ara tinc un advocat, però el meu advocat ni tan sols em vol assistir. Va deixar de contestar-me i tinc un desnonament per ara el 17. I arribes a aquest punt que et trobes sola i no saps què fer. Simplement no em contesta. Em va arribar el desnonament el 20 de març i des del 20 de març estic amb ell: “què passarà, què passa amb el procés, tinc tres nens, no tinc treball, no tinc documents... no em puc anar a cap altre lloc” i ell em diu: “no és que jo no soc el teu advocat, jo soc el teu advocat per al judici verbal, no per al llançament” i vaig novament al jutjat i al col·legi d'advocats i em diuen “sí que és el teu advocat per al llançament”; li contesto dient que ell sí que és el meu advocat per al llançament, li ho notifico amb número perquè vegi que és el mateix i des d'aquí no em contesta.

(Dulce, viu en un pis en propietat de Promontoria Coliseum)

Discriminació
Vulneració del dret a defensa jurídica amb obstacles a les persones treballadores (terminis massa breus, consideracions d'ingressos massa baixos o manca d'informació a les afectades sobre el seus drets)
Vulneracions per les asimetries entre subjectes al mercat residencial
Mala praxi de la judicatura en la no inclusió de lleis administratives en els processos judicials que exigeixen el compliment de la funció social (lloguer social obligatori)
Despesa onerosa de recursos públics (tasques policials, socials y judicials) en favor de l'obtenció privada de beneficis amb efectes perjudicials per a altres subjectes amb dret a l'habitatge.

10

Després et manen a un alberg de mala mort, amb les teves coses en un traster, cosa que hi ha llocs que no pots fer ni vida normal. Hi ha llocs en els quals no hi ha ni cuina o que has de compartir lavabo o que...no es pot viure així. El procés de reallotjament és...en el moment que ja s'executa, normalment, si es posen d'acord amb comitiva i tot, ells són els encarregats que t'han de portar i aconseguir un traster, un lloc on tu anar temporal -perquè és temporal- et donen dos tres dies i si no et poden aconseguir res millor busca't la vida. Et donen una furgoneta per a poder portar les teves coses al traster i ja està, després ja...i pot ser en qualsevol lloc. Tenim gent aquí que tenien pis a Barcelona i estan a Cerdanyola, unes altres que estan repartides...a Badalona,...Perquè clar tu imagina't que tens nens que van al col·le, imagina't venir de Cerdanyola cada dia a Barcelona... En el moment que es produeix l'execució del desnonament i et destrossen tota la vida, tot el que tens.

(Samantha, viu en un pis de Blackstone)

Vulneracions per les asimetries entre subjectes al mercat residencial
Expulsió de la llar.
Despesa onerosa de recursos públics (tasques policials, socials y judicials) en favor de l'obtenció privada de beneficis amb efectes perjudicials per a altres subjectes amb dret a l'habitatge.
Patiment derivat
Sobrecàrregues financeres per les tasques de cures.
Patiment psicològic
Pobresa infantil produïda per la vulneració del dret a l'habitatge.

11

Com jo sempre dic: per a les persones del carrer o per als teus propis veïns ets una ocupa, ets una persona mal vista, ets una persona que no té dret a ser aquí perquè no pagues. I aquí t'ho fan veure d'una altra manera. Jo vaig arribar aquí sentint-me mal. Pensant “estic ocupant”... Que trist!...tinc un nen... que trist! Quan arribes aquí ja no et fan veure que ets la persona que s'ha de sentir malament; s'han de sentir malament els fons que són els que tenen els lloguers pels núvols i no pots pagar-ho...

(Samantha, viu en un pis en propietat de Blackstone)

Discriminació
Discriminació per nominalisme criminalitzador i aporafòbic.
Vulneracions per les asimetries entre subjectes al mercat residencial
Exclusió residencial per motius xenòfobs, imports sol·licitats, criteris de solvència discriminatoris o clàusules abusives.
Assetjament immobiliari, danys i perjudicis.
Patiment derivat
Patiment psicològic
Pobresa infantil produïda per la vulneració del dret a l'habitatge.
Pobresa energètica.
Autonomia en el dret a l'habitatge per la via de l'ocupació.

12

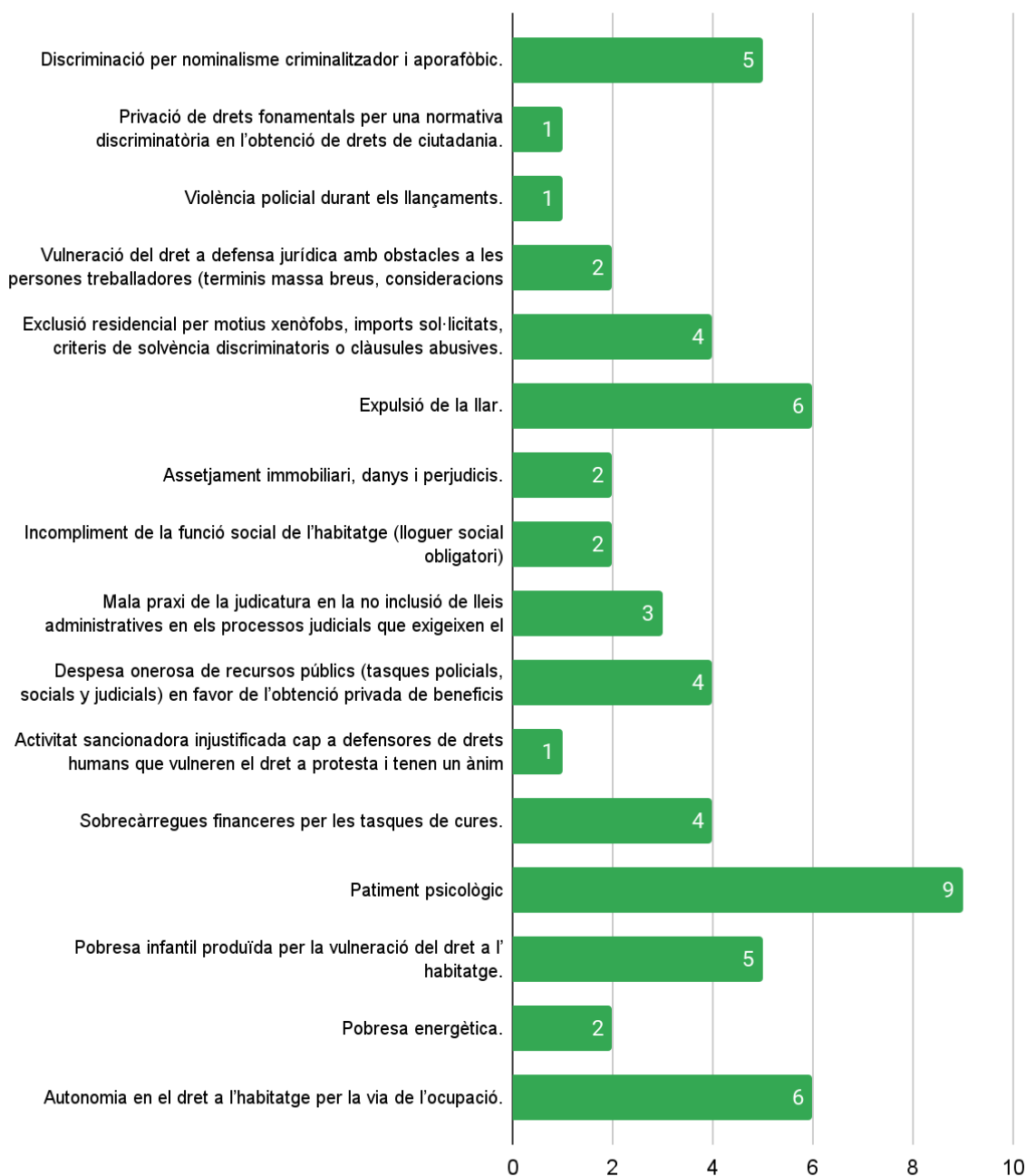
Pffff... Mira... Ni te l'imagines, és a dir, és... És tant que falto un dia i sento que el necessito amb gran urgència. O sigui, és els coneixements, és la força, és tot, tot, tot ... Des que jo vaig entrar aquí, des d'un principi, no et dic que el primer dia però ja a més de venir a les reunions i assistir als desnonaments d'altres companyes. Veure el tràngol tan amarg que passen, això m'ha ajudat moltíssim. I és aquí. Perquè va anar aquí on em vaig adonar que no era jo solament l'ocupa. Hi havia moltes persones també en situació de vulnerabilitat que han hagut de sortir al carrer.

(Dulce, viu en un habitatge en propietat de Promontoria Coliseum)

Vulneracions per les asimetries entre subjectes al mercat residencial
Exclusió residencial per motius xenòfobs, imports sol·licitats, criteris de solvència discriminatoris o clàusules abusives.
Expulsió de la llar.
Patiment derivat
Patiment psicològic
Autonomia en el dret a l'habitatge per la via de l'ocupació.

---

5. Valoració quantitativa de vulneracions de drets als testimonis de la PAH

Valoració quantitativa de vulneracions en les 12 entrevistes realitzades en el marc de l'assessorament col·lectiu de la Plataforma d'Afectats per la Hipoteca de Barcelona. Font: Observatori DESC.

6. Parlem d'ocupació.

Article de Paula Cardona, jurista i coordinadora del SIPH del Consell Comarcal del Baix Llobregat, jurista de la Plataforma d'Afectats per la Hipoteca i l'Aliança per la Pobresa Energètica i membre de la Comissió Jurídica del 1r Congrés d'Habitatge de Catalunya.

Quan estudiava dret es van posar de moda entre els alumnes la sèrie *Breaking Bad*, la història de la transformació d'un professor de química a narcotraficant per pagar el tractament del càncer que arruïnaria la seva família. El personatge queia simpàtic, malgrat el trencament de la llei, perquè tots enteníem que cap Estat amb cara i ulls hauria d'abocar algú a la disjuntiva entre matar o morir. Sense caure en dramatismes, el tractament del dret a l'habitatge, en el nostre estat social i democràtic de dret produeix aquesta mateixa tensió, especialment en l'actual crisi econòmica.

La dificultat d'accés a l'habitatge, en dades

El preu del lloguer ha pujat un 9,2% des de la caiguda de la regulació de preus, amb un preu mitjà de 1.066 € per habitatge al mes. Només el 17% dels joves es poden emancipar. De mitjana, ho fan als 30 anys, molt més tard que a la resta d'Europa, i hi han de destinar entre el 65 i el 85% del seu salari. Les persones autòctones reben fins a un 80% més d'oferta de pisos que les d'origen estranger, i el 72,5% de les immobiliàries accepta la discriminació directa absoluta per motius d'origen. A Catalunya, el 2021 es van produir més d'un desnonament cada hora. En l'actualitat, es comptabilitzen més de 4.000 desnonaments a famílies vulnerables suspesos a causa de la moratòria estatal i un total de 120.000 desnonaments executats des de 2013. A la llista de la Mesa d'Emergències a Catalunya s'hi esperen (i desesperen) més de 2.500 famílies. El temps d'adjudicació va dels 3 als 5 anys. Només un 2,5% del parc d'habitatges a l'Estat Espanyol és habitatge social, mentre que la mitjana europea és d'un 9,3%. La tragèdia és real.

Una resposta de desobediència davant una situació injusta

Davant aquesta situació, moltes persones es veuen abocades a trobar aixopluc on sigui i com sigui. Per la seva banda, les entitats de defensa del dret a l'habitatge articulen l'ocupació com una acció de desobediència civil sota eslogans com *gent sense cases i cases sense gent, com s'entén?* que busca donar una alternativa residencial en pisos buits de grans tenidors a totes aquestes famílies que no hi tenen accés per les vies *reglamentàries*.

Un escenari digne d'un marc sociojurídic al més pur estil *Breaking Bad*. I com ens posem les mans al cap, quan parlem del sistema sanitari dels Estats Units! Criminalitzarem també totes les dones que han avortat clandestinament per manca d'atenció sanitària? Negarem als fumadors el tractament del càncer, per no haver estat bons pacients? Què passaria si arribés algú a l'hospital amb un atac de cor i li responguessin que *no, miri, ens hem quedat sense llits, haurà d'esperar?*

Matar mosques a canonades o el fantasma de l'ocupació delinqüencial

De què parlem quan parlem d'ocupació? I d'ocupació delinqüencial? És un problema real? Quina és la seva dimensió objectiva? Partits com Junts per Catalunya, el Partit Socialista o Ciutadans han presentat en els darrers mesos propostes de llei que volen combatre el fenomen recentment batejat com *ocupació delinqüencial*. En la mateixa línia, el Col·legi d'advocats de Barcelona (ICAB) plantejava el passat 19 de gener un *Congrés sobre okupació delinqüencial*. Es tracta d'un concepte que, d'entrada, no sembla respondre a l'ocupació en general (és a dir, residir en un habitatge sense un títol jurídic que ho habiliti), sinó a un seguit de pràctiques concretes que es donen dins d'aquest marc.

1. L'ocupació que constitueix violació de domicili, altrament conegut com *la senyora que un dia va anar a comprar el pa i es va trobar el pis ocupat*.
2. L'ocupació amb fins no residencials, en què es desenvolupen tot tipus de *malifetes*.

Si contrastem l'alarma que es genera amb les dades de què disposem veiem que es tracta d'una percepció sobredimensionada. Segons dades de l'INE el total de denúncies per violació de domicili en tot l'Estat espanyol és de 185 a tot l'estat, i de 0 a la ciutat de Barcelona el 2022, és a dir, un 0.0007% del total d'habitatges de l'Estat. O bé és estadísticament irrellevant, o bé és anècdota o fantasia. Això no vol dir que no s'abordi el cas concret sinó que no se'n faci un problema punyent de política criminal. En quant al segon cas, em pregunto quin percentatge dels pisos ocupats tenen finalitats delictives i si combatre l'ocupació és efectiu per combatre el crim organitzat o més aviat serveix per generar (més) estigma sobre una majoria que *ocupa per necessitat*. Val a dir que encara no he pogut trobar un sol estudi o investigació que respongui les meves preguntes, ni relacioni l'ocupació amb una major taxa de criminalitat que el lloguer o la compra. Això no obstant, en determinats ambients això s'afirma sense embuts.

Si la primera casuística no existeix, i de la segona no en tenim cap evidència, a què es deu tot aquest rebombori?

Les dades demostren que la por a l'ocupació no es fonamenta en un risc real sinó fabricat; una cortina de fum per desviar l'atenció del problema real de la manca d'un sostre digne per un contingent humà cada cop més gran. Això sí que hauria de generar alarma. És dramàtic en xifres i va molt més enllà d'aquesta suposada pràctica delinqüencial. El problema davant d'aquest fals debat sembla ser que els qui ho critiquen acèrrimament —en qualsevol de les seves accepcions— no estan disposats a qüestionar la configuració actual dels mecanismes d'accés a l'habitatge, ni a debatre les mesures alternatives que fins ara s'han posat sobre la taula per combatre la crisi d'habitatge. Ni la moratòria de desnonaments, ni la regulació del preu del lloguer, ni l'aplicació de la Llei 24/2015 ni les noves propostes per a configurar la Llei d'Habitatge estatal. Cap de les propostes no sembla entusiasmar els impulsors de les "*lleis desokupa*" a Catalunya. Per parlar d'ocupació potser que comencem per parlar del dret a l'habitatge com una

problemàtica social. En cas contrari, arribarem a prendre seriosament aquelles veus que ja apunten com okupació il·legal "de l'espai públic" la de les persones sense llar. Farien riure si no fos perquè aquestes veus són al poder. Em ve al cap, entre tant despropòsit, el poema inèdit de Joan Margarit: *Allò que mai no trobarà ningú: / sostres on hem deixat mirades de dolor, / veus que han quedat, callades, en els murs. / La casa organitza el seu futur oblit. / De sobte, un corrent d'aire i una porta / que es tanca amb un cop sec com un avís. / Cadascú és casa seva, la que s'ha construït. / I que, al final, es buida.*